

# Juledag d. 25. december 2018

## Salmer:

100: Kimer, I klokker

98: Det var ikke en nat som de andre

111: Hør, hvor englesangen toner

108: Lovet være du Jesus Krist

208: Skriv dig, Jesus, på mit herte

125: Mit hjerte altid vanker

## Prædikentekst: Lukasevangeliet 2,1-14

Og det skete i de dage, at der udgik en befaling fra kejser Augustus om at holde folketælling i hele verden. Det var den første folketælling, mens Kvirinius var statholder i Syrien. Og alle drog hen for at lade sig indskrive, hver til sin by. Også Josef drog op fra byen Nazaret i Galilæa til Judæa, til Davids by, som hedder Betlehem, fordi han var af Davids hus og slægt, for at lade sig indskrive sammen med Maria, sin forlovede, som ventede et barn. Og mens de var dér, kom tiden, da hun skulle føde; og hun fødte sin søn, den førstefødte, og svøbte ham og lagde ham i en krybbe, for der var ikke plads til dem i herberget. I den samme egn var der hyrder, som lå ude på marken og holdt nattevagt over deres hjord. Da stod Herrens engel for dem, og Herrens herlighed strålede om dem, og de blev grebet af stor frygt. Men englen sagde til dem: »Frygt ikke! Se, jeg forkynder jer en stor glæde, som skal være for hele folket: I dag er der født jer en frelser i Davids by; han er Kristus, Herren. Og dette er tegnet, I får: I skal finde et barn, som er svøbt og ligger i en krybbe.« Og med ét var der sammen med englen en himmelsk hærskare, som lovpriste Gud og sang: »Ære være Gud i det højeste og på jorden! Fred til mennesker med Guds velbehag!«

I dag vil vi lade julen sænke sig over os. Vi vil forsøge at opdage nogle lidt dybere lag af julens betydning. Vi vil lade de helt tidlige kristnes nære kendskab til Bibelen og kristent symbolsprog åbne nye perspektiver i alle tiders største mysterium: At Gud blev menneske i et lille barn.

Når man ser billeder af Jesus-barnet i krybben, er der ofte en okse og et æsel ved siden af krybben. Som f.eks. på den her ikon, som I kan se et nærmere billede af på væggen. Oksen og æslet står rundt om barnet i krybben og kigger på det. Måske er de lidt undrende over, hvorfor der ligger et barn midt i deres madskål. Det kan man egentlig godt forstå. Barnet, æslet og oksen er de mest gennemgående elementer, når man helt fra den tidlige kristne tradition har lavet malerier eller ikoner af fødslen. De er endda oftere med end Maria og Josef, som ikke altid er med. Måske kender I det også fra julesalmen ”Barn Jesus i en krybbe lå”. Der står et sted ”Og oksen kyssed barnets fod.”

Hvorfor er oksen og æslet med? Der står ikke noget om dem i juleevangeliet, så hvor kommer de fra? Hvordan har de sneget sig ind i billedkunsten og salmedigtningen om julen?

I Det Gamle Testamente i Esajas’ Bog kapitel 1 vers 3 står der:

Oksen kender sin ejer,  
æslet sin herres krybbe;  
men Israel kender ikke mig,  
mit folk fatter intet.

Der findes altså et gammelt billede, et gammelt ordsprog om en okse og et æsel og en krybbe. Vi tænker måske ikke, at der er så stor forskel på en okse og et æsel. Jo, de er da to forskellige dyr. Men de har da fire ben og en hale begge to, og vi ved godt, de er blevet brugt som arbejdsdyr i gamle dage. For jøderne på Det Gamle Testaments tid var der dog stor forskel på en okse og et æsel. For oksen var et rent dyr ifølge gammeltestamentlige renhedslove, den måtte de gerne spise og komme helt tæt på. Æslet var derimod et urent dyr. Så man måtte ikke spise et æsel. Hvis det døde, måtte man heller ikke røre ved det.

Ret tidligt blev en okse, som altså var et rent dyr, et billede på Israels folk, som Gud havde særlige planer med. Hans yndlingsfolk. De var rene for Gud. Og æslet, som altså var urent, blev et billede på alle de andre folkeslag i verden. De fremmede. Hedningerne. De var urene for Gud.

Det vers, de regler og de tanker fra jødedommen har de tidlige kristne kendt. Og de har derfor tænkt lidt videre over betydningen af Jesu fødsel, og at han blev lagt i en krybbe. Det var nok ikke tilfældigt. Det var forudsagt i Det Gamle Testamente, at Jesus skulle fødes i Betlehem. Det var

forudsagt i Det Gamle Testamente, at han skulle fødes af en helt ung kvinde, som endnu ikke havde været sammen med en mand. Og når de tidlige kristne læste verset fra Esajas' Bog om oxen og æslet og krybben, da forstod de, at Jesus var blevet født for at forene det rene og det urene. Jøder og hedninger. Gud har ikke længere et yndlingsfolk. Gud ønsker at alle mennesker fra alle folkeslag skal kende ham.

For verden har fået et nyt midtpunkt. Et nyt centrum. Barnet i krybben. Kristus. Guds søn. Stjernen på himlen ledte de vise mænd eller hellige tre konger til barnet i krybben. Englenes sang for de fattige hyrder på marken ledte dem til barnet i krybben. De forstod, at her var noget helt nyt sket. De mødtes alle der. Hellige og vise konger. Fattige og helt almindelige hyrder. Samfundets top og samfundets bund. Rige og fattige.

Så barnet i krybben forener altså alle folkeslag, rene og urene, jøder og hedninger som os danskere. Det forener rige og fattige, kloge og normaltbegavede.

Alle de skel, som der ellers er mellem os mennesker, dem kom Kristus for at nedbryde. Der vil altid være forskellige nationer. Der vil altid være forskellige slags mennesker med forskelligt slags arbejde. Men når vi står rundt om barnet i krybben, så er vi ét. Når vi følger ham og tror på ham, så er vi ét. Så har vores liv en god og sand retning, så peger vi det samme sted hen. De små og store forskelle bliver mindre vigtige.

Det kan godt være en udfordring for os. Vi kan godt lide, at der er forskel på os. At vi må kunne skelnes fra de andre. Men det tager alt for let overhånd. Kirkens historie er fyldt med splid og ufred. Kirken er blevet delt. Vores kristne fællesskaber kan være fyldt med splid og ufred. Oxen og æslet lærer os, at når vi står rundt om krybben, så er vi ét. Når vi følger og tror Kristus, så er det ikke tiden værd at skændes om mindre vigtige forskelle. Så skal tiden i stedet bruges på at fortælle de gode nyheder om barnet i krybben. Verdens centrum. Verdens frelser. Guds søn.

Hvis man kigger på ikonen her ser man to mere detaljer, som de første kristne forstod.

Hvor ligger krybben? Ikke i en stald, men i en mørk hule. Ned gennem loftet i hulen kommer der et stærkt lys fra oven.

Der er en tidlig kristen tradition fra cirka år 150 efter Jesu fødsel, som fortæller, at han faktisk blev født i en klippehule lidt uden for Betlehem. Måske har det været i et hus, der var bygget uden for en

hule, og så blev hulen brugt som stald til dyrene. Det var i hvert fald en normal praksis dengang. Ingen ved, om han virkelig blev født i en hule, men der er i hvert ikke andre traditioner om andre præcise fødesteder i Betlehem. Derfor har man bygget en kirke oven på grotten. Fødselskirken findes stadig i Betlehem i dag.

Her på billedet er forestillingen om hulen gjort endnu mere tydelig. Hulen er blevet til en hule lidt under jorden. Den er mørk. At Jesus blev født i en mørk hule under jorden skal fortælle os mere om betydningen af Jesu fødsel. Gud blev menneske, og derfor er det allerhøjeste, symboliseret med lyset fra oven blevet forenet med det allerlaveste. Derfor ligger Kristus i en mørk hule. Det laveste, menneskeheden, er blevet forenet med det højeste, Gud selv. Det skete i det lille barn. Jesus Kristus, menneske og Gud. Lille barn og fredsfyrste. Nyfødt baby og almægtig. Gud har forenet sig med os i det lille barn. Gud er steget ned til os. Vi skal ikke klatre op til ham eller anstrenge os for at blive guddommelige. Gud er steget ned til os, fra det allerhøjeste, det himmelske, til det allerlaveste, det jordiske. Gud har forenet det, og han vil forene os med sig selv. Alt det sker i barnet i krybben og på grund af barnet i krybben.

Og endelig som det tredje: den krybbe, som barnet ligger i, ligner en grav. Den lille Jesus er svøbt i noget stof, men det ligner godt nok meget det tøj, som man svøber et dødt menneske i. Hvorfor skal der nu pludselig blandes død ind i det allermest levende: et nyfødt barn.

Det skal der, fordi døden skiller os fra Gud. Vi ved ikke så meget sikkert om livet udover, at vi en dag skal dø. Men det lille barn skal netop overvinde den død. Derfor bliver han på en del ikoner og tidlige malerier malet som liggende i en krybbe, som godt nok også meget ligner en grav. Svøbt i noget stof, som godt nok meget ligner ligtøj. Det lille barn overvinder døden og giver os livet.

På en måde blev det lille barn født for at dø. Født for at skaffe os tilgivelse. Og det skete netop 30 år senere, da det lille barn blev voksen, døde for vores skyld. Opstod for vores skyld.

Gud steg ned fra det høje til det allerlaveste. Gud blev menneske. Og vildere end det, Gud steg helt ned i døden for at hive os op til sig! For han vil ikke undvære os. Ikke en eneste af os. For han elsker os alle, hver og en. Så højt, at han sendte sin søn for at bringe dig og mig og hele verden tættere til sig.

Hvordan? Jo, nu afhænger vores forhold til Gud af, hvad vi mener om barnet i krybben. Vi må følge efter vismændene. Vi må følge efter hyrderne. Vi må følge efter oxen og æslet. Stille os omkring krybben. Tilbede og takke Gud for, at han lod sin søn føde på jord til liv og glæde for os. Tro på, at Gud i sin søn, det lille nyfødte barn, har overvundet døden og derfor kan og vil forene os med sig!

Et af de steder, hvor vi konkret mærker det, er nadveren, som vi skal fejre sammen om lidt. Her knæler vi ved siden af hinanden. Her nedbrydes alle skel. Vi knæler ved siden af hinanden, selvom vi ikke er ens. Selvom vi ser forskellige på en del ting. Men vi ser i samme retning. Mod ham som forener os, når vi følger og tror på ham. Det er også i nadveren, vi mærker at Kristus er steget ned til os. Han kommer stadig til os midt i vores liv. I vores mørke. I vores glæde. Han er ikke en fjern Gud, som holder sig på afstand af os, men vil stadig bo og være til stede lige midt i verden. Derfor spiser vi hans legeme og blod. Som en påmindelse om, at han er os helt nær.

Og så er det også i nadveren, at vi modtager det evige livs føde. Det evige livs medicin. Døden skal ikke få magten over os. Måske i første omgang, men vi skal opstå sammen med ham, som har overvundet den. Gud er én gang for alle steget ned til os på jorden, ja, videre ned i døden og ønsker at hive os med op derfra og drage os helt ind til det evige liv sammen med sig.

Glædelig jul!